

Opdracht

Formatief evalueren met digitale tools

Inleiding

Niet alleen de resultaten tellen, het leerproces zelf is minstens zo belangrijk. Bij formatief evalueren willen alle betrokkenen bij het leerproces weten wat de leerdoelen zijn, waar ze nu staan en hoe ze verder kunnen. In deze opdracht leer je welke digitale tools je kunt inzetten om hier vorm aan te geven.

Doel

Het (her)ontwerpen en ontwikkelen van een les of lesactiviteit waarin formatief evalueren wordt toegepast met behulp van digitale tools.

Benodigheden

Een tablet of laptop met internet.

Voorkennis

Het verschil tussen formatief en summatief evalueren is vooraf bekend bij de deelnemers.

Stappenplan

Een les voorbereiden en achterhalen waar je leerlingen staan

1. Lees bijlage 1.
2. Kies een onderdeel uit een les of lessenserie waarmee je voor deze opdracht aan de slag wilt.
 - a. Bedenk waarom je dit onderdeel formatief wil vormgeven.
 - b. Bepaal je doel en het te verwachten resultaat.

Voorbeeld

Doel: op basis van aanwezige voorkennis effectief differentiëren in de les. Leerlingen hebben voorafgaand aan de les vragen beantwoord over de inhoud van de vorige les. Tijdens de les is er ruimte voor verlengde instructie en zelfstandig werken op basis van de resultaten van de formatieve evaluatie.

Resultaat: Lesinhoud en werkvorm sluit aan bij de voorkennis van de leerlingen.

3. Formuleer zo helder en concreet mogelijk het leerdoel of de leerdoelen die bij de les horen.
Vind je dit lastig? Bekijk dan de opdracht '[Starten met formatief evalueren](#)'.
4. Beslis op basis van vraag 3 het volgende.
 - a. Wil je van iedere leerling afzonderlijk weten waar diegene staat in zijn of haar leerproces, of wil je een beeld van de klas als geheel krijgen, om daar je les op aan te passen?
 - b. Is er tijd in de les om de leerlingen in beeld te brengen, of wil je leerlingen voorafgaand aan de les iets aanbieden om de les aan te passen op basis van het beeld dat daaruit voortkomt?
5. Bekijk bijlage 2 voor mogelijke digitale tools die je kunnen helpen om zicht te krijgen

waar de leerling staat. Probeer de tools uit en kies er één om in je les te gebruiken. Op de website van Leerling 2020 staan verschillende [Kickstarters](#) met een handleiding per tool.

6. Laat leerlingen een aantal vragen/opdrachten voorafgaand aan of in je les maken, bekijk het resultaat en stem je les daarop af.

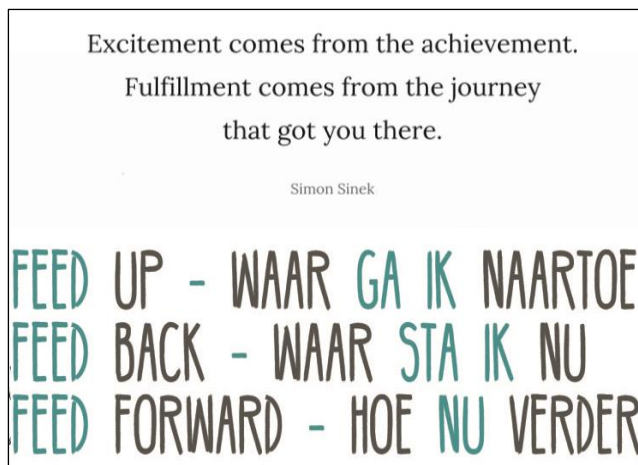
Feedback geven

7. Bedenk op welk moment je de leerlingen feedback geeft op hun resultaten.
Doe je dat voorafgaand, tijdens of na de les? Op welk moment heeft de feedback het meeste effect? Met andere woorden: wanneer is de kans het grootst dat de leerling kan groeien?
8. Bekijk bijlage 3 van mogelijke digitale tools die je kunnen helpen om feedback te geven. Probeer de tools uit en kies er een om te gebruiken.
9. Check de feedback die je (schriftelijk) hebt gegeven regelmatig op deze condities: specifiek geformuleerd en onderbouwd, met een evaluatief oordeel en een suggestie voor verbetering.

Bijlage 1: Feedback

De drie vragen in onderstaande afbeelding vormen de basis van formatief evalueren.

Je kunt nog verder inzoomen op niveaus waar je feedback op kunt geven.

Vier niveaus van feedback

Elke vraag (feed-up, feedback, feed-forward) kan volgens Hattie en Timperley (2007) worden gesteld op vier niveaus:

1. **Taakgericht:** feedback die betrekking heeft op de uitvoering van de taak. Hoe goed is de taak uitgevoerd? Gebeurde dit correct of niet correct? Begreep de leerling de opdracht?
2. **Procesgericht:** feedback over de uitvoering van de taak. Hoe verliep het proces dat nodig is om de taak goed te kunnen uitvoeren?
3. **Zelfregulatie:** feedback over de aanpak van de leerling en hoe hij zijn activiteiten monitort/reguleert en zelf evalueert.
4. **Persoonsgericht:** de leerling als individu. Deze persoonsgerichte feedback is dikwijls niet op de taakuitvoering gericht. Bijvoorbeeld: jij bent een slimme leerling!

Bronnen

Kamphuis, E., & Vernooy, K. (2011). Feedback geven: een sterke leerkrachtvaardigheid, Basisschool Management, pag. 4-9, Verkregen via <https://www.hanze.nl/assets/kc-cares/integraal-jeugd beleid/Documents/Public/1feedbackgeven.pdf>

Bijlage 2: Digitale tools om zicht te krijgen waar de leerling staat

Voor en na de les

Als je voorafgaand aan de les van iedere leerling afzonderlijk of van de klas als geheel een beeld wilt krijgen, dan zijn er veel toepassingen die je daarvoor kunt gebruiken. Je kunt ook overwegen of je de ELO van je school hiervoor kunt gebruiken.

Bijvoorbeeld:

- [Socrative](#)
- [Google Formulieren](#) met de [Flubaroo plugin](#)
- [Formative](#)
- Pas je het concept van Flipping the Classroom toe? Dan is het handig om te weten wat de leerlingen van de instructie hebben begrepen. Met [EdPuzzle](#) voeg je vragen toe aan bestaande video's. Bij elke vraag wordt de video gepauzeerd om een vraag te beantwoorden.

Tip: De voorbereiding op een les voor een individueel beeld of voor een beeld van de klas als geheel, hoeft niet per se aan de hand van een toetsje in de vorm van een quiz te gebeuren. Je kunt ook andere toepassingen gebruiken om input voor je les te verzamelen. Gebruik bijvoorbeeld [Padlet](#) als online post-it bord waarop leerlingen dingen kunnen plaatsen. Bijvoorbeeld afbeeldingen die voldoen aan een bepaalde vraag (verzamel afbeeldingen van kunstwerken die volgens jou 'moderne kunst' zijn), associaties die leerlingen hebben bij een bepaald begrip of concept (verzamel voorbeelden van zinnen waarin de past perfect wordt gebruikt) of gewoon vragen voorafgaand aan de les over een bepaald onderwerp (wat zou jij graag willen weten over ...).

Tijdens de les

Om tijdens de les een beeld te krijgen waar leerlingen nu staan (individueel of als groep) kun je onder andere de volgende tools inzetten:

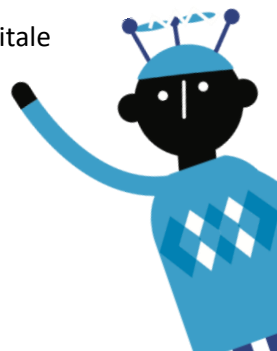
- [Socrative](#)
- [Quizlet Live](#)
- [Kahoot!](#)
- [LessonUp](#)

Voor deze toepassingen moeten leerlingen hun naam opgeven en kun je dus individueel zien hoe leerlingen presteren. Is dat niet belangrijk en wil je een beeld krijgen van de klas als geheel, gebruik dan bijvoorbeeld [Mentimeter](#).

Andere ideeën:

- Padlet kun je ook tijdens de les gebruiken. Bijvoorbeeld in combinatie met een [activerende werkvorm](#) zoals creatieve denktechicken. De 'open vraag' van Mentimeter leent zich daar ook goed voor.
- Een woordwolk met Mentimeter of LessonUp. Bijvoorbeeld voor een vraag als: "Noteer alle voegwoorden uit de tekst die ik ga voorlezen". De verbindingswoorden die vaker zijn genoemd door leerlingen worden met een woordwolk groter afgebeeld en zijn een uitstekend startpunt voor een onderwijsleergesprek.

Tip: Kijk op de website van Leerling 2020 voor [een overzicht](#) van diverse handleidingen per digitale tool.

Bijlage 3: Overzicht digitale tools om feedback te geven

Tools om direct feedback te geven op leerlingen

- [Formative](#)

Laat leerlingen groeien door middel van feedback. Formative maakt het mogelijk direct het leerproces in beeld te brengen en er feedback op te geven. Dat kan bijvoorbeeld een quiz zijn, maar ook interactieve werkbladen of een toets.

- [Classkick](#)

Een eenvoudig te gebruiken toepassing om het leerproces 'realtime' van commentaar, feedback en tips te kunnen voorzien. Leerlingen kunnen om individuele hulp vragen en elkaar van anonieme feedback voorzien.

Tip: Leg feedback schriftelijk vast. Je geeft natuurlijk voortdurend feedback. In veel gevallen is deze feedback mondeling, maar die is vluchtig. Door het (digitaal) vast te leggen, kun je er later gemakkelijker op terugkomen, maar kun je de feedback ook eenvoudig filteren (per klas, per leerling, per opdracht, enzovoorts).

Tip: Overweeg om leerlingen elkaar feedback te laten geven, zogenaamde peerfeedback. Toepassingen die je daarbij kunnen ondersteunen zijn [peerScholar](#) en [Turnitin](#). Houd er wel rekening mee dat je leerlingen in dat geval moet ondersteunen en moet leren hoe ze goede feedback geven. Dat gaat niet vanzelf, maar de ervaring leert dat het resultaat ervan enorm groot kan zijn.

Bestudeer voor meer achtergrondinformatie het [themanummer van SURF van juni 2017](#) over online en blended onderwijs.

